

Muzejní čtvrtletník

Muzeum Českého ráje v Turnově

zdarma

číslo 2/2014, ročník XI.

Jakou zimu zažil Bohdan Kaminský



v roce 1898? Můžete si o ní přečíst na s. 3

Rozhovor s...



S kým jsme si povídali tentokrát zjistíte na s. 6

Našel se poklad



Kdy, kde a kdo? Zjistíte na s. 5

Co nás čeká a co bylo?



Přehled akcí a výstav i fotozpomínky najdete na s. 8

SETKÁNÍ NA STATKU - OD LETNIC DO SVATÉHO JÁNA

V závěru června uspořádáme na Dlaskově statku další z akcí, které seznamují návštěvníky s tradičními obyčeji. Tentokrát to budou Letnice (Svatodušní svátky) a svatojánské obyčeje.

Letnice se slavily sedmou nedělí po Božím hoďu velikonočním. Navazovaly na předkřesťanskou tradici oslav příchodu léta (odtud také jejich název), proto je kromě církevních oslav provázal tanec, zpěv a bujaré hostiny. Místně se tyto svátky nazývaly „rozalie“, podle ustáleného zvyku zdobit v tyto dny oltáře v kostelech růžemi. Svátek byl dvoudenní, slavil se v neděli a v pondělí. Svatodušní neděle měla více liturgický obsah. Vedle toho se konaly obchůzky nebo objížďky



polí, provázené přáním dobré úrody. Průvody provázal kněz, který polím žehnal. Obchůzka a kontrola mezí a hraničních kamenů bývala spojena s výpraskem malých chlapců, aby si přesně zapamatovali, kde se významné mezníky nacházejí.

Pokračování na s. 2

30 LET ŠPERKAŘSKÝCH SYMPOZIÍ

Svým třidvacátým během oslaví mezinárodní šperkařské sympozium třicet let svého trvání. První, v roce 1984, bylo uspořádáno ke stému výročí založení šperkařské školy a organizátoři z DUV Granát k němu přizvali prof. Jozefa Soukupa z Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a kurátorku PhDr. Věru Vokáčovou z Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Turnovské muzeum bylo přizváno k asistenci mj. s tím, že bude uchovávat výsledky tohoto i následujících sympozií. Za tři desetiletí se tehdy založená sbírka výrazně rozrostla a patří dnes k uznávaným evropským sbírkám moderního šperku. Proměnilo se i sympozium samotné: hlavním pořadatelem se stalo turnovské muzeum a prvotní a neúspěšný záměr oživit komerční šperkařskou výrobu novými výtvar-

Pokračování na s. 2

20. ROČNÍK STAROČESKÝCH TRHŮ



Kulturní program plný koncertů a divadel najdete na s. 2.

RAKONCAJOVA HIMÁLÁJSKÁ ODYSSEA

V sobotu 3. května bude ve výstavním sále muzea zahájena další horolezecká výstava a tentokrát půjde o opravdovou lahůdku. Fotografie ze svých výstupů u nás totiž vystaví turnovský horolezec Josef Rakoncaj. Nemáme mezi Turnováky

mnoho osobností, které by byly řazeny mezi světovou elitu svého oboru, ale Josef Rakoncaj takovou osobností bezesporu je. Během své lezecké kariéry vylezl na osm osmitisícovek a uskutečnil bezpočet výstupů na horské štíty a skalní

Pokračování na s. 2

Muzejní přátelé příjmou nové členy

Spolek přátel Muzea Českého ráje rád přijme do svých řad nové členy, kteří mají zájem podílet se na aktivitách muzea a nabídnout své znalosti a nadšení. Mezi největší akce, které spolek zajišťuje, patří Staročeské řemeslnické trhy. Pokud patříte mezi kulturní nadšence, neváhejte kontaktovat předsedkyni spolku Marcelu Beranovou, tel.: 736145354, e-mail: beranova@muzeum-turnov.cz.

Pekařova společnost vás zve na výlet

Hrad Krakovec a Mariánská Týnice – to jsou cíle jarního vlastivědného zájezdu Pekařovy společnosti Českého ráje, který je plánován na sobotu 10. května.

Hrad Krakovec představuje vrchol hradní architektury 14. století v mistrném provedení stavební huti Václava IV. Hrad není jen romantickou zříceninou, ale množstvím dochovaných gotických prvků, nekonvenčním provedením hradní arkýřové kaple, půlválcovou věží a dalšími detaily, přesvědčivě dokládá, že je torzem opravdu unikátní hradní architektury. Působivost hradu skvěle doplňuje nedávno obnovený tesaň dřevěný most. Před odjezdem na kostnický koncil tu působil Mistr Jan Hus.



Hrad Krakovec na ilustraci Karla Liebschera.

Mariánská Týnice, spojená s cisterciáckým klášterem Plasy, zapadá do našeho programu putování po významných mariánských poutních místech. Výstavba tohoto barokního poutního komplexu započala na počátku 17. století podle projektu Jana Blažeje Santiniho. Mariánská Týnice umístěná v krajíně solitérně s nádhernými pohledy do okolí je mimořádným příkladem komponované barokní krajiny. Na zájezd se můžete přihlásit na adrese petruskova@muzeum-turnov.cz, počet míst je omezen!

Jitka Petrušková

SETKÁNÍ NA STATKU...

Dokončení ze s. 1

O svatodušním pondělí se provozovaly různé, mnohdy starobylé obyčeje. Například kácení máje, vztyčené na 1. května, obchůzky králů (na Moravě Jízdy králů) a letniční oslavy dívek, tzv. Královničky (na úvodní fotografii). Na Letnice v kalendáři navazuje svátek svatého Jana Křtitele, ke kterému se váže řada obyčejů spojených s tzv. „svatojánským bejlím“ – stlaní svatojánské postýlky, pálení svatojánských ohňů či sbírání devatera svatojánských bylin, které lidem zaručovaly brzké uzdravení. Chcete-li se dozvědět více, zavítejte 28. června na Dlakův statek. Pro návštěvníky bude připravena i dílnička, kde si vyrobí závěsnou holubičku jako tradiční symbol Ducha svatého.

Vladimíra Jakoubčová

STAROČESKÉ ŘEMESLNICKÉ TRHY 2014

Sobota 31. 5. 2014 Park

10.00 *Hudba u města Vídne* – pražské písně
12.30 *Péro za kloboukem* – šramblband
13.30 *Divadlo D21* – POPEPI (chůdařská hříčka o lásce dvou mužů a jedné ženy)
14.30 *Václav Koubek* – písničkář s harmonikou
16.30: *BUTY* – ostravská kapela

Sobota 31. 5. 2014 Atrium

Turnovská scéna

11.00 *Musica Fortuna*
12.30 *Jazz Kvintet Turnov*
14.00 *Rozumbrothers* – alternativní pop
15.30 *Nakafráno* – Božskej řízek (divadlo)
17.30 *Funk Corporation* – funk-soul

Neděle 1. 6. 2014 Park

Festival worldmusic a alternativní hudby

10.00 *Mackie Messer Klezmer Band* – turnovská hudební skupina
11.30 *Terne Čhave* – romská kapela
13.00 *Zrní* – něžný artbrut
14.30 *Szidi Tobias s kapelou* – slovenská šansonierka
15.30 *Vlasta Redl s kapelou*

Neděle 1. 6. 2014 Atrium

Program pro děti

11.00 *Magdalena Reifová* – Kouzelná školka
12.00 *Cirkus Žebřík* – Jak se peče pohádka
13.15 *LS Na Židli* – Pohádky o pejskovi a kočičce
14.00 *Cirkus Žebřík* – Loutky, které nikde nechtěly
15.30 *Divadlo Drak* – Černošská pohádka

Přijďte na festival a pokochejte se vlastnoručními výrobky více než stovky řemeslníků. Těšíme se na vás!

30 LET SYMPOZIÍ...

Dokončení ze s. 1

nými myšlenkami nahradilo volné tvůrčí setkání bez tematického nebo materiálového vymezení, ale vzhledem k místní kamenářské a zlatnické tradici většina účastníků stejně sahá po stříbru a drahokamech. Do Turnova v průběhu let zavítaly téměř dvě stovky umělců ze všech kontinentů a naopak sympoziální práce i turnovský model sympozií byly úspěšně prezentovány v mnoha zahraničních zemích (letos v květnu by měl být výběr šperků vystaven ve Valencii).

Výroční symposium se chce k uplynulým létům alespoň symbolicky vrátit jednak retrospektivní výstavou a také výběrem účastníků. Do Turnova jsou k sympoziu s podtitulem *Starí přátelé/Old Friends* pozváni umělci, s nimiž jsme navázali trvalé přátelské vztahy, jako Peter Skubic, Robert Browning, Theo Smeets, Petr Dvořák, Manuel Vilhena, Ariel Kupfer, Karol Weisslechner a řada domácích umělců. Naše kolegyně Jana Válková Střílková tu bude v roli výtvarnice i kurátorky, která by v budoucnu mohla organizaci sympozií převzít.

Miroslav Cogan

JOSEF RAKONCAJ...

Dokončení ze s. 1

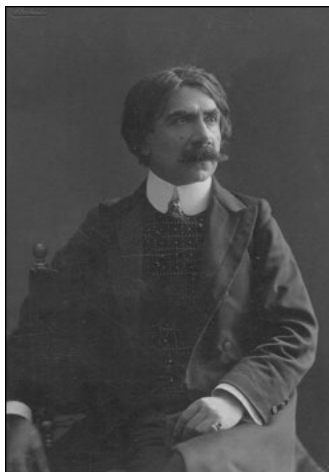
stěny celého světa. Proslavil se zejména svým dublovaným výstupem na nejobávanější osmitisícovku K2, a to vše zásadně bez kyslíkových přístrojů. Výstava se ale nebude věnovat výčtu jeho výstupů a podrobnostem z cest, nebo vlastně bude, ale nepřímou. Atmosféru vysokých hor,



míst, kam se většina z nás nikdy nepodívá, nám přiblíží fotografie, které Josef Rakocaj během svých výstupů pořizoval. Začal s tím už na konci 60. let, ale k jejich veřejné prezentaci se dostal až nedávno, kdy začal procházet jednotlivé negativy, čistit je a připravovat k velkoformátovému tisku. Jak sám říká, probírání se fotografiemi a jejich třídění mu přináší pocit satisfakce a spokojenosti. Rád se díky nim vrací k jednotlivým výstupům, vzpomíná na tiché a mrazivé hory, vybavuje se mu tvrdá práce a překonávání sebe sama, které každý výstup doprovázely. Protože Rakoncajovi šlo vždy o to, každým výstupem posunout hranici svých možností.

Rakoncajovy fotografie nám mohou atmosféru tohoto úsilí alespoň přiblížit. -ak-

JAK JE TO S TOU ZIMOU? ANEB VZPOMÍNKA NA BOHDANA KAMINSKÉHO



Možná jste si celou letošní zimu říkali, že „bylo by v prvé řadě povinností veřejného tisku i dalších rozhodujících činitelů, aby se celou svou váhou zasadili o to, aby konečně už jednou mrzlo“. Možná se vás vaše děti ptaly: „Co jest to sních?“ A vy jste sáhli po encyklopedii, abyste mohli odpovědět, že: „Sních je bílá věc, která padá s oblaků“ a v duchu jste si pomysleli: „Padá? Snad padala. Nebo padávala?“ Ano „druhdy tomu tak bývalo, ale na to se pamatují už jen ti z časopiseckých zpráv chvalně zná-

mi nejstarší lidé, jejichž povinností jest, nepamatovati se na tak veliké kroupy, na tak veliké sucho, na tak velikou drahotu, na tak okázalý pohřeb a na podobné záležitosti. Ti jediní ještě jen jako ve snách pamatují se na to, že i v Praze někdy v zimě býval sních. Jsou pamětníci, kteří dokonce tvrdí, že druhdy obec pražská na Václavském náměstí sušovala sních až do června nebo až do první polovice srpna. To říkají ovšem lidé starší. Za to mladá generace už se ani nepamatuje, jak sních vlastně vypadal, druhdy, v těch idylických dobách, kdy ještě i v přírodě byl pořádek“.

Asi vás trochu matu – fejeton v Muzejním čtvrtletníku? Je to tak, ale není to samozřejmě jen tak. Autorem kurzívou psaného textu je kdysi slavný básník, fejetonista a překladatel Bohdan Kaminský, vlastním jménem Karel Bušek, který citovaný fejeton napsal v roce 1898! (Byl uveřejněn v časopise Šípy 26. ledna 1898). Kromě úlevy, že i naši předci znali zimu, která není zimou, nám nalezení fejetonu přineslo možnost si

Bohdana Kaminského připomenout. Tento člen známé řezbářské rodiny Bušků (odpovědných mj. za výzdobu Sychrova) se narodil v roce 1859 v Huse u Sychrova. Naše muzeum vlastní jeho literární pozůstalost, která nepřestává udivovat, a to hned z několika důvodů. Především je nesmírně rozsáhlá – autor napsal a většinou posléze i uveřejnil stovky básní a fejetonů, a to v předních českých novinách a časopisech i v mnoha samostatných knižních sbírkách a v pozůstalosti se dochovala většina rukopisů i s autorovými korekturami. Literární činnost Bohdana Kaminského byla také velmi pestrá – jeho básně jsou milostné, lyrické i satirické, fejetony spíše humorné a politické, ale k tomu se přidávají rozsáhlé překlady básnických a divadelních her (vynikají zejména překlady Molièra či Goetheho). Ale co mě udivuje nejvíce je skutečnost, jak rychle jsme zapomněli na kdysi opravdu velmi populární osobnost, skoro by se chtělo říct celebritu, ale v tom dobrém slova smyslu. Jak moc oblíbený

byl, ukazuje například množství korespondence, která se v pozůstalosti dochovala a z níž zaujme především skupina dvou set blahopřejných dopisů zaslaných autorovi k jeho sedmdesátinám. Mezi odeslateli byly významné osobnosti (Alois Jirásek, Max Švabinský, Ignát Herrmann ad.), řada ministrů, organizací a spolků a také neznámé ctitelky a ctitelové, jejichž dopisy patří k těm nejpůsobivějším. („*Bůh nechť zehná Vaši ušlechtilé duši v míře největší, cesty Vaše nechť posety jsou růžemi a dny prozářeny sluncem. Budtež zdrav, náš Velký Mistře a písně Vaše nechť neumlknou! Neboť v nich jest pravá láska, čistota duše a národa ušlechtilost*“).

Bohdan Kaminský zemřel v roce 1929, půl roku po svých sedmdesátých narozeninách, čehož tehdejší noviny velmi želely. Jsem ráda, že i touto formou si básníka můžeme připomenout a líto nám v té souvislosti může být snad to, že dnes už se básníci národními oblíbenci nestávají.

Alžběta Kulíšková

DIVADLO VE VYSOKÉM NAD JIZEROU – KULTURNÍ BOHATSTVÍ REGIONU

Pravidelní čtenáři si možná vzpomenou, že jsme vám kdysi přiblížili tradici štěpánské koledy v podkrkonošském Studenci (*Muzejní čtvrtletník 2/2012*). Tato tradiční kolední obchůzka byla na začátku loňského roku zapsána na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Libereckého kraje. Jako další jedinečný jev byla na tento seznam navržena také naprosto unikátní tradice ochotnického divadla ve Vysokém nad Jizerou.

Počátky ochotnické tradice se v městečku Vysoké datují až do roku 1786, kdy zde první světské divadelní představení nacvičil a sehrál místní podučitel a tkadlec Jan Petruška se svými žáky. Jednalo se o (zřejmě Petruškovu vlastní) dramaturgii motivu z národních pověstí pod názvem *Brunčvík*, k níž Petruška inspirovalo zhlédnutí vlastenecké hry Václava Tháma *Břetislav a Jitka* v Praze. Od té doby se divadlo hraje ve Vy-



sokém prakticky nepřetržitě až do současnosti, a město se tak stalo místem s nejstarší nepřerušenu divadelní tradicí v Čechách. Za ona více než dvě staletí přebíralo roli nositelů místní divadelní tradice mnoho vysokých občanů a útočištěm ochotníků byly různé prostory od světnic chalup ve Vysokém i okolních vesnicích přes místní pohostinská zařízení a přes sál radnice až po přírodní exteriéry. Zlomovým se v tomto ohledu

stal rok 1925, kdy si Divadelní spolek Krakonoš postavil vlastní divadelní budovu, na kterou jsou Vysočáci dodnes patřičně hrdí.

Dnes má Divadelní spolek Krakonoš úctyhodných 110 členů a vedle řady zájezdových vystoupení odehraje okolo deseti představení ročně, z toho dvě až tři premiéry. Od roku 1924 funguje při divadle také úspěšná loutková scéna, která dodnes vystupuje s originálními marionetami Jana

Dolenského a původními kulisami i rekvizitami. Celorepublikově významnou je potom Národní přehlídka venkovských divadelních souborů *Krakonošův divadelní podzim*, která se ve Vysokém nad Jizerou koná již 44 let.

Vysoké nad Jizerou zkrátka divadlem žije, svědčí o tom nejen do velké míry svépomocná rekonstrukce divadelní budovy, ale také spontánní účast v loňském prvním českém ročníku Noci divadel 16. listopadu, do které se vysocí divadelníci zapojili jako jedni z pouhých dvou zúčastněných neprofesionálních souborů v celé ČR.

Opomenuta by neměla být ani jedinečná historická opona, kterou v roce 1882 namalovali liberečtí malíři Eckert a Brzobohatý. Tato „vysoká Hynaiska“, prošla v roce 2010 kompletním restaurováním a nyní opět v celé své obnovené kráse vévodí hlavnímu sálu divadelní budovy.

Lenka Laurynová

NOVÁ EXPOZICE NA DLASKOVĚ STATKU



Z jednoho kmene – tak se jmenuje nová stálá expozice, která bude otevřena 1. dubna na Dlaskově statku v Dolánkách. Je věnována tradičním technologiím rukodělného zpracování přírodních materiálů dřeva a proutí. Dřevo bylo ve vesnicích v Pojizeří nejdůležitější surovinou po staletí. Člověk s ním přicházel do styku denně. Buď jako s výrobkem, surovinou, nebo pracovním nástrojem. Dřeva byl všude dostatek, a tak se v celém regionu přirozeně rozvíjelo jeho zpracování. V souvislosti s tím se tak rozvíjela

řemesla, která se dřevem pracovala. Stálá expozice, která bude na Dlaskově statku zpřístupněna po celý rok, se proto možnostem zpracování dřeva věnuje. Seznamuje návštěvníky s dílem tesařů, sekerníků, truhlářů, řezbářů, košíkářů a dalších výrobců, pro které bylo dřevo lehce dostupným materiálem. K vidění jsou nejen hotové výrobky s jejich funkční i estetickou hodnotou, ale i ukázka dovedností a řemeslného umu, díky kterým venkovští tvůrci vytvářeli z přírodních materiálů předměty nutné pro uchování ži-

vota a rozvoj své existence. Snahou autorky expozice je demonstrovat v prostorách Dlaskova statku výrobní postupy, z nichž je patrná pozoruhodná zručnost a důvtip výrobců i souznění člověka s přírodou, díky čemuž vznikaly předměty užitečné, trvanlivé a krásné. Samostatná část expozice je pak věnována podomácké výrobě v Pojizeří, pro kterou byly nástroje a náčiní vyrobené ze dřeva nezbytné – zpracování lnu a tkalcovství a podomáckému broušení drahých kamenů.

Vladimíra Jakoubčová



Chcete vědět, jak se tvoří expozice na statku? Odkud se berou noví „obyvatelé“ jednotlivých místností, kteří návštěvníkům prezentují jednotlivá řemesla a činnosti? Kdo je vyrábí a jak? Dozvíte se v příštím čísle Muzejního čtvrtletníku. -ak-

VÝTVARNÝ SALON – CO ZAŽÍVAJÍ JEHO ÚČASTNÍCI?

Proč okna Kamenářského domu turnovského muzea často svítí dlouho do noci?

Každý čtvrtek zde probíhá náš *Výtvarný salon*. Tento kroužek vlastní klíč otevírající dveře všem tvořivým lidem do chrámu múz (původní význam slova muzeum – lat. *musaion*). Múzy nás provázejí nejen při tvorbě, ale i depozitářem muzea kam nikoho jiného nepouš-

tějí, a dovolují nám si na exponáty i sáhnout. Muzejní kurátoři kurzistům odpoví na zvědavé dotazy a pomohou jim pochopit tajemství toho, co se v depozitářích ukrývá. Tyto jedinečné zážitky pak v rámci Salonu využijeme při samotné tvorbě, která je příležitostí k poučení i k relaxaci. Právě propojením muzea s výtvarnými činnostmi se stává kroužek

jedinečným. Dalším specifickým našeho kroužku je spojení dětí, dospělých a seniorů do jedné skupiny. Její členové se navzájem inspirovaní vlastními znalostmi a dovednostmi.

A jaké je téma letošního běhu Salonu? Nazvali jsme jej *Příběh jednoho obrazu, aneb co se naučíte od Sasíků*. Rozebíráme zde náš unikátní obraz *Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou*, který je největší široko daleko. Postupujeme kontinuálně, od seznámení se se zajímavou historií obrazu přes jeho kompozici až po inspiraci technikou jeho malby v technice monotypu i dekalku. Pobavili jsme se sestavováním stafáže před obrazem. Objevovali jsme tajemství míchání barev, jejich významu a působení v malbě. Snažili jsme se napodobit rukopis Mikoláše Alše a budeme se učit malovat olejovými barvami.

Jana Válková Střílková



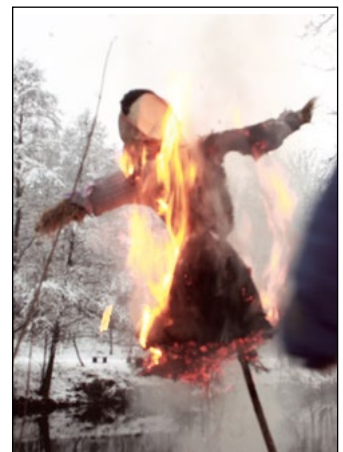
VELIKONOCE NA STATKU

Na Bílou sobotu 19. dubna v 9 hodin začnou na Dlaskově statku oslavy velikonočních svátků, na které jste srdečně zváni.



Součástí již tradičního jarního programu bude i otevření nové expozice *Z jednoho kmene*. Návštěvníkům se tak vedle prodejců s tradičním velikonočním zbožím představí tesaři při otesávání klád, košíkáři, řezbáři a výrobci hraček, kteří budou v areálu Dlaskova statku demonstrovat možnosti zpracování dřeva a proutí, včetně dnes již téměř zapomenutých výzdobných technik.

Vše bude doplněno kulturním programem, na kterém vystoupí divadelní soubor Čmukaři, folklórní soubory Šafrán a Trdlo, loutkářský soubor Matičky s pohádkou *O neposlušných kůzlátkách* a Eva Kordová s písničkami a říkadly pro děti. Ve 13 hodin budeme vynášet Smrtku.



Nedílnou součástí doprovodného programu na Dlaskově statku jsou rukodělné dílny, kde si návštěvníci vyrobí velikonoční zvykoslovné předměty.

Po celý den budou v areálu statku probíhat ukázky natesávání trámů dvěma způsoby: na nízko, na podvalech středověkou bradaticí a vysoko za pomoci dřevěných koz starou širočinou a hlavatkou. Pokud nejste tesaři, tak jste tento tradiční způsob opracování trámů asi ještě neviděli. **Marcela Beranová**

MASKY V RUCE

Každá naše dílna, kterou pořádáme v Kamenářském domě, vyžaduje jistou přípravu, aby vůbec mohla proběhnout. Pro tu poslední, masopustní, to platilo více než pro jiné. Děti si při ní malovaly textilní masku lepenou škrobem, ale protože by jimi vyrobené polotovary neuschly a nemohly si je namalovat a odnést domů, museli jsme jim „textilní obličej“ připravit my. Naši dílnou prošlo téměř pět set dětí i skupina nevidomých dospělých, připravili jsme tedy více než pět set masopustních masek, a to tradičním postupem, kterým se stále vyrábějí masky v Zákupích na severu Čech. Nejvíce práce s přípravou masek měla průvodkyně Kamenářského domu Iveta Mečířová, která strávila několik týdnů s rukama od vazelíny a škrobu, aniž by jí to znemožnilo provadět návštěvníky. -jvs-



PEKAŘOVA CENA

Dvanáctá Pekařova cena za nejlepší monografii autorů do 35 let v oboru historie byla udělena PhDr. Vojtěchu Kynclovi za knihu *Bez výčitek – Genocida Čechů po atentátu na Reinharda Heydricha*. Titul vydal Historický ústav AVČR v roce 2012.

NAŠEL SE POKLAD!



Na čtvrtek 16. května minulého roku určitě nezapomene pan Luboš Dlabola z Roztok u Jilemnice. Při hloubení základů pro plot kolem rodinného domu narazil v metrové hloubce na starou dělostřeleckou municí. Naštěstí si nehrál na pyrotechnika-amatéra a nález oznámil na tísňovou linku Policie ČR. Policisté místo ohledali a potvrdili nález 2 kusů dělostřeleckých granátů a přivolali pyrotechniky z Milovic. Ti první z předmětů označili za starou dělostřeleckou nábojnici ráže 7,5 cm. Nábojnice byla nezvykle těžká, bylo tedy zřejmé, že bude čímsi naplněná. Ústí měla utěsněné smotaným konopným motouzem, po jehož uvolnění pyrotechnici zjistili, že je skutečně plná, ale k údivu všech to nebyla trhavina. Nábojnice byla až po okraj zaplněná prvorepublikovými mincemi různých nominálních hodnot a pamětními a poutními odznaky! Pyrotechnici prozkoumali i druhý nalezený předmět, u kterého zjistili, že nejde o municí, nýbrž o

plechovou korunu pumpy na vodu. Mincovní nález poté zajistili a pospali policisté z jilemnického obvodního oddělení – celková hmotnost nálezu přesahovala 10 kilogramů! Nálezci panu Dlabolovi náleží podle platné legislativy nálezné vypočtené na základě znaleckého posudku.

Následujícího dne jsme nález převezli do turnovského muzea, abychom naplánovali další postup. Především bylo nutné předměty očistit a stabilizovat, což jsme svěřili odborníkům z turnovské šperkárny, a počátkem srpna jsme je mohli předat k posouzení numismatikům z Národního muzea. Ti zjistili, že soubor obsahuje typické oběhové mince období první Československé republiky v množství 1969 kusů a k tomu 49 kusů zahraničních ražeb, z nichž početně nejvýznamnější je soubor srbských mincí z let 1884–1915. Charakter nálezového materiálu, v němž v zásadě chybí vzácné exempláře mincí, napovídá, že se nejedná o numismatickou

sbíрку, ale o nahodilý sběr mincí obíhajících tehdy na území českého státu. Z posudku dále vyplývá, že depot byl do země uložený buď již v roce 1938, nebo krátce po něm. S největší pravděpodobností jde o majetek ukrytý v souvislosti s vyhnáním českého obyvatelstva ze Sudet na podzim roku 1938, snad ještě před zahájením 2. světové války. Roztoky sice zůstaly po zabrání Sudet nadále součástí Československé republiky, ale obava z nastalé situace určitě panovala. Proč však nebyl po válce poklad vyzvednut, je zatím opředeno tajemstvím, a co se stalo s jeho majitelem, se možná už nikdy nedozvíme...

Celková hodnota mincí je 2674 prvorepublikových korun. To by vystačilo na zakoupení hektaru pole nebo lesa. Za 300 korun bylo tehdy možné pořídít pánský oblek a za 80 korun kožené boty. Jednalo se tedy o malé bohatství, o které se nadále postaráme v našem muzeu.

Jan Prostředník

V SRDCI HEDVÁBNÉ STEZKY – VÝSTAVA Z DALEKA

12. června bude v galerii muzea zahájena výstava, která zavede návštěvníky daleko do Střední Asie. Výstavu připravil ze svých unikátních sbírek kolektiv Náprstkovy muzea v Praze a ta poté, co navštívila Plzeň a Uherské Hradiště, zavítá i do Turnova. V našem muzeu bude rozšířena jak o dosud

nevystavené artefakty, tak i o nová témata. Předpokládáme, že atraktivní námět a unikátní exponáty zaujmou mnohé návštěvníky. Na výstavě budou představeny mj. předměty denní potřeby i luxusní artefakty národů Střední Asie, z nichž můžeme zmínit například vyšivky, součásti oděvu, modliteb-

ní koberčky a další textilie typu *suzani* a *ikaty*, vlněné koberce nebo šperky kočovných Turkmenů. K zajímavým objektům bude rozhodně patřit originální kočovnická jurta, která bude instalována přímo v prostorách galerie. Podrobný článek přineseme v příštím čísle. -jp-

MARTA ŠVAJDOVÁ
autorský šperk a zakázková výroba

tel. 604 653 668
www.fler.cz/m-r-t
martasvajdova@atlas.cz
Muzeum Českého ráje v Turnově

Aleš Bartoš

tel. 603 315 295
www.abzlatnictvi.cz
zakázková výroba šperků
Muzeum Českého ráje Turnov

ROZHOVOR S... TEREZOU NEMETHOVOU

Seriál, který jsme zahájili v minulém čísle, vám postupně představí pracovníky muzea, s jejichž jmény se můžete setkávat na stránkách čtvrtletníku a s nimi samotnými na našich akcích a výstavách. Tentokrát jsme zpovídali Terezu Nemethovou, lektorku, která vdechla duši Kamenářskému domu.

Tereza z muzea po třech letech odchází, a tak nastal čas bilancovat.



Foto A. Bartoš

Mgr. Tereza Nemethová vystudovala německý jazyk a výtvarnou kulturu na Pedagogické fakultě Královéhradecké univerzity. Byla členkou skupiny Confrontart, v jejímž ateliéru vedla kurzy akční malby a galerijní animace. V roce 2010 nastoupila jako lektorka do turnovského muzea.

Když ses před pár lety rozhodovala přijmout místo v právě otevřeném Kamenářském domě, co tě na tom nejvíce lákalo? Lákalo mě vyzkoušet si muzejní pedagogiku v praxi, na vlastní kůži. V posledním ročníku fakulty jsem měla možnost poznat tuto alternativu pedagogiky jako účastník programu pardubického muzea a nadchlo mě to! Nejvíce mě na tom všem lákala možnost konfrontovat účastníky s reálnými exponáty muzea a zprostředkovat jim neobyčejný příběh. Jako pedagog jsem v této pozici viděla velkou svobodu ve vedení programů, které mohou využívat pestré škály metod.

V Kamenáři jsi toho zažila jistě dost. Na co ze své práce jsi nejvíce pyšná?

Když Kamenářský dům v roce 2010 vznikl, paní ředitelka Jakoubčová mi jej předávala obrazně řečeno „v plenkách“ a mým úkolem bylo postarat se o jeho „výchovu“. Když jsem se posadila na křeslo, které čerstvě vybalili z obalu, a přisunula se ke stolu, který ještě voněl čerstvým nátěrem, byl to nejsilnější moment v mém dosavadním pracovním životě. Poprvé jsem byla zodpovědná za něco tak jedinečného, za dům, který se jako replika původní stavby vrátil do Turnova, nyní s expozicemi a moderním vybavením. A tato zodpovědnost se nedala zapsat do pracovního výkazu v podobě osmi odpracovaných hodin denně, vyžadovala plné nasazení a celé srdce. Po čtyřech letech vidím, že Kamenářský dům vyrostl do krásy. Je to pro mě znamení, že jsem svůj úkol zodpovědně splnila a na to jsem pyšná. V Kamenářském domě vládne příjemný pracovní a tvůrčí cvrkot, návštěvníci se v něm cítí dobře a odcházejí se slovy „na shledanou“, což skutečně znamená, že se znovu do Kamenáře vrátí. Cítím zároveň velký obdiv a vděk k paní ředitelce, že od začátku v Kamenářský dům a jeho smysl věřila a že mi s důvěrou to „nemluvné“ dala na starost. Taktéž jsem pyšná na to, že se muzeu podařilo přivést do Kamenáře neobyčejné osobnosti, výjimečné řemeslníky a excelentní lektory.

Pamatuji si, že jsme na začátku bojovali s tím, aby se Kamenářský dům stal součástí muzea a ne samostatnou institucí, kterou její návštěvníci nebudou s muzeem vůbec spojovat. Myslíš, že se to povedlo?

Povedlo se to a trochu s nadsázkou si říkám, že se možná situace nyní otočila. Někdy se mi zdá, že návštěvníci lépe najdou cestu do Kamenáře nežli do muzea! Samozřejmě jsem moc ráda, že má Kamenář již vybudované své jméno a že když se řekne „Kamenářský dům“, většině lidí se vybaví nějaký zážitek z dílny, z muzejního kroužku, příjemná vzpomínka na průvodce, nebo zážitek s broušením šperkových kamenů v podání Blanky Hakenové a otevřený přístup zlatníků Aleše Bartoše a Marty Švajdové. Všichni ti lidé jsou duší Kamenářského domu.

Kamenářský dům má v současnosti ještě jeden velmi cenný drahokam – Janu Válkovou Střílkovou, která po mně převzala štafetu. Jana má vybroušený vkus, smysl pro korektnost a přátelství a dokáže do muzea přivádět mnoho inovací a sebevědomých vizí, což je pro muzeum velká deviza. I díky ní Kamenářský dům za muzeem už nikdo nepřehlédne. Myslíš tedy, že obavy, že Kamenářský dům bude pouze „nějakou budouv“ za muzeem, jsou již tytam.

Zajímá mě tvůj názor na to, jak vidíš existenci a funkci muzea v budoucnu, řekněme za deset let. Co by mělo dělat a co by v něm nemělo chybět?

Funkcí muzea je sloužit národu, alespoň tak to cítím. Muzeum roku 2024 by mělo být otevřené a zábavné. Učení hrou je skutečně jedna z neefektivnějších metod a pro muzeum je předávání informací klíčové. Nikde jinde nezíská člověk komplexní informace o daném tématu. Muzea jako jedny z mála institucí vlastní skutečné doklady naší národní paměti a v tom jsou jedinečné. Co se ale podle mého názoru musí změnit je image muzea. Muzeum roku 2024 musí umět mluvit více jazyky a více prostředky, a to zcela přirozeně: komunikovat nejen pomocí textů, ale pomocí techniky, vůní, zvuků, tvarů, pomocí interaktivních objektů, experimentů, zážitkových animací, simulací a tvůrčích sekcí. A pokud z muzea budou vycházet nadšené, zážitky a objevy nabitě děti a pokud budou dospělí probírat u kávy získané informace, bude muzeem spojeno se všemi pojmy z tvé otázky – funkce, existence a budoucnost...

Děkuji ti za rozhovor a upřímně doufám, že se tady za deset let potkáme a popovídáme si o tom, jestli se nám to povedlo. A kdo ví – třeba o našem setkání přinese zprávu Muzejní čtvrtletník č. 2/2024.

I když tato rubrika není o kolezích, kteří z muzea odcházejí, přeci jen se ještě se tomu ještě jednou nevyhne. Dokumentátorka etnografie Lenka Laurynová odchází na mateřskou dovolenou, příště si tedy budeme povídat s ní.

Alžběta Kulišková

DRINGS

poradenství * software * hardware

Výpočetní technika – kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika to vše můžete zakoupit ve Skálově ulici 6 otevřeno ve všední dny 13.30 – 17.30 hodin
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře využijte e-shop na stránkách www.drings.cz!



BARVY
specializovaná prodejna

Nabízíme veškerý sortiment barev k použití v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.

Studentská 1727, Turnov • tel./fax: 481 321 180, 602 364 436
www.baryturnov.cz • email: info@baryturnov.cz

ZE SBÍREK MUZEA – CO VYRÁBĚLI VĚZNI



Po delší době se opět vrátíme do depozitáře oddělení historie, ale návrat to nebude lehký. Inspirací pro výběr předmětů do tohoto čísla nám byla výstava *Ještě jsme ve válce*, která představila příběhy nespravedlivě perzekuovaných spoluobčanů v těžkém 20. století. Ve sbírce historie opatrujeme soubor předmětů, který pochází od vězňů koncentračních táborů druhé světové války. Soubor je vcelku početný, obsahuje kolem čtyřiceti předmětů pocházejících většinou od rodáků z Turnova a okolí, vězňů mj. v Mauthausenu, v Terezíně, ve Svatobořicích a dalších internačních a koncentračních tá-



borech. Větší část souboru tvoří předměty, které si vězni vyráběli pro svou potřebu či jako dárky pro ostatní spoluvězně. K většině předmětů se nám dochovaly informace o jejich majitelích a tvůrcích.

K představení jsme vybrali lýkový kočárek s látkovými panenkami, na kterém pracovalo společně několik vězenkyň v táboře ve Svatobořicích. Využily vzácné volné

chvilky, které způsobilo nečekané zaneprázdnění dozorců při náhlém přísunu velkého množství nových vězňů.

Na další fotografii jsou látková sdíčka, které šila řádová sestra vězňů postupně v Terezíně, v Osvětimi a v Ravensbrücku jako dárky pro své spoluvězeňkyně. Látky pocházely ze zbytků ošacení a nitě si musela nechat poslat z domova.



Prstýnek s monogramem milovaného v krasopisně nadepsané krabičce je dílem tří žen, o kterých víme pouze to, že jedna z nich pocházela z Lidic a druhá z Francie, ale jejich další osud nám zůstal utajen.

Věnujme všem alespoň tuto vzpomínku.



Alžběta Kulíšková

STALO SE PŘED STO LETY V TURNOVĚ A OKOLÍ

Dne 5. dubna se při turnovském Sportovním klubu ustavil samostatný „*footballový kroužek*“ SK Turnov. 26. dubna absolvoval na vlastním hřišti za provazárnu svůj křest s týmem SK Bakov. Zápas skončil prohrou domácích 1:3. Po bližší neurčené pauze prý bylo toto vzkříšení turnovské kopané ve městě přijato s velkým nadšením. * Na Daliměřicích byla otevřená zbrusu nová moderní restaurace hostinského Josefa Lachmana s elektrickým osvětlením a krásnou vyhlídkou.

Oznámení!

P.T. obecnstvu města a okolí Turnova,

Dovoluji si tímto uctivě oznámiti,
že zřídil jsem novou

moder. restauraci v Daliměřicích

u Turnova, kde čepovati budu vyle-
želé, chvalně známé pivo z **rohovec-
kého pivovaru**. Levné pokrmy, so-
lidní obsluha, elektrické osvětlení,
pianino k dispozici.

Rozkošná vyhlídka na město Turnov
a okolí. Stinná zahrada doporučuje se
sl. společností.

O laskavou přízeň žádá

Jos. Lachman, hostinský.

Letní byty pro pány turisty.



* Václav Kudrnáč převzal do vlastní správy řízení *Turistické poptavárny* v Nádražní ulici (v dnešním pojetí turistické informační středisko - na fotografii dům s arkýřem), kde mohli turisté získat veškeré potřebné informace. Ke koupi bylo nabízeno množství pohlednic, map a průvodců a bylo možné objednat si předplatně řady periodik a časopisů. * Na schůzi obecního zastupitelstva se projednávala žádost Jana Martínka na udělení hostinské koncese v domě čp. 93 (Achát). Pro kladné vyřízení žádosti hovořilo to, že se zde hostinská živnost provozovala již 49 roků a v nedávné době byly na náměstí dva hostince zrušeny - v domě pana Nejedla (čp. 4) a v bývalém domě pana Votrubce, nynější spojitelně. * Ve

stejný den se řešila potřeba dláždění v Kozákovské ulici (dnes 28. října). Lákavá byla nabídka dlaždičského mistra pana Krafera, který by nechtěl peníze za práci ihned, ale posečkal by s placením do roku 1915. Pro vydláždění hovořila skutečnost, že za deštivého počasí nechce ulicí nikdo jezdit a komplikuje se tak dovoz uhlí, dřeva, potravin a dalších komodit. Současně byl podpořen návrh, aby byli obyvatelé této ulice vyzváni ke zřízení vlastních chodníků před svými domy dle předpisu §92. stavebního řádu. K usnadnění tohoto úkolu uvolila se městská rada přenechat za nižší cenu žulové okraje pro zmíněné chodníky. * 7. června o druhé hodině ranní vypukl požár v domě pana Jana

Šourka, obuvníka na Durychově. Požár se rozšířil také na sousední dům a oba zcela zničil. Pojištěním byla stavení kryta pouze zcela nepatrně, a tak postižení utrpěli výrazné škody. * Při jedné z červnových bouří udeřil blesk do doškové střechy domu čp. 16 v Tachově pod Troskami. Blesk pak projel střechou, kterou zapálil, do světnice, kde spálil papírové růžičky na stěně zdobící pověšený kříž a zmizel, aniž by někomu ze sedmi přítomných osob uškodil. * Turnovská Luka za autobusovým nádražím byly i v minulosti místem, kde se čas od času zastavil cirkus a postavil zde svůj stan. Před sto lety tyto akce působily vlnu nevole u majitelů blízkých pozemků, které přicházející návštěvníci pravidelně poškozovali. Majiteli, který pozemek pro kolotoč nebo šapitó pronajal, nahradil újmu výnos z tohoto pronájmu, ale okolní majitelé nedostali nic, a tak reptali. * 28. června 1914 byli v Sarajevu zavražděni následník trůnu arcikníže František Ferdinand s chotí Žofíí, vévodkyní z Hohenbergu a následně vypukla světová válka.

David Marek

VÝSTAVY A AKCE V DUBNU, KVĚTNU A ČERVNU

GALERIE

Do 1. 6. **Dekorační kameny**
12. 6. – 18. 1. **Hedvábná stezka**
KLENOTNICE
Od 1. 4. Znovuinstalace **stálé expozice** uměleckých děl ze zdejší Uměleckoprůmyslové školy

VÝSTAVNÍ SÁL

Do 27. 4. **Ještě jsme ve válce.**
13 příběhů 13 skutečných lidí
3. 5. – 8. 6. **Josef Rakoncaj a jeho Himálajská odyssea**
19. 6. – 27. 7. **30 let šperkařských sympozií v Turnově**

AKCE

31. 5. – 1. 6. **Staročeské řemeslnické trhy.** 20. ročník
12. 6. **Muzejní noc Hedvábná**
Asijská hudba Jaaga a Changa, hrdelní zpěv, orientální tanec, arabská káva z džezvy a tradiční

čaj. Komentované prohlídky
Hedvábné stezky

DLASKŮV STATEK

Od 1. 4. **Z jednoho kmene,** výstava o „dřevěných“ řemeslech
19. 4. **Velikonoce na statku**
28. 6. **Od Letnic do svatého Jána**

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA MINULÝM ČTVRTLETÍM



Z velkého množství událostí je stále těžší vybrat fotografie, které přiblíží atmosféru minulého čtvrtletí. Tentokrát začneme úžasným Masopustem, který poprvé zasáhl celou Bukovinu, kterou průvod masek z Dlakova statku obešel. Na dalším snímku posuďte, zda se dětem podařilo imitovat scénu z obrazu Pobití Sasiků pod Hrubou Skálou, následují snímky z výstav *Ještě jsme ve válce* a *Dekorační kameny*. A chybět nemůže Jiří Urban na své autorské výstavě.

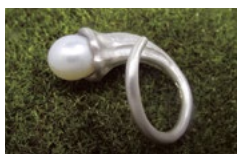
NAVŠTIVTE V MUZEU, CO SE DÁ

MUZEJNÍ PRODEJNA



šperky,
drahé kameny, sklo,
bižuterie, regionální
speciality, sladkosti,
knihy, mapy

ZLATNÍCI V KAMENÁŘI



autorské šperky,
zakázková výroba,
snubní prsteny,
drahokamy,
ukázky řemesla

KAVÁRNA MUZEUM



příjemné posezení,
výborná káva
doubleshot, denně
čerstvé polévky,
domácí dezerty

Muzejní čtvrtletník vydává Muzeum Českého ráje v Turnově. Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054.

Odpovědná redaktorka: Mgr. Alžběta Kulišková. Grafická úprava: pch, sazba: AK. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411. Uzávěrka tohoto čísla byla 15. března 2014.

Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea a v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova.

OTEVÍRACÍ DOBA: MUZEUM a KAMENÁŘSKÝ DŮM: Úterý až neděle: 9.00–16.00, od května do 17.00 hodin (o víkendů polední pauza 12.00–13.00). **DLASKŮV STATEK:** Otevřeno od 1. dubna od 9.00–16.00 hodin, do 17.00 hodin až od června. Pro aktuální informace sledujte webové stránky muzea!

